

Ouders en school; partners in zorg
resultaten en aanbevelingen voor samenwerking
door: Drs. M. Lof, Nederlands Jeugdinstituut Onderwijs en Jeugdzorg/LCOJ

Inleiding

Om leerlingen optimale ontwikkelingskansen te bieden is samenwerking tussen school en ouders van groot belang. Een positief en regelmatig contact tussen school en ouders, een partnerschap, bevordert de ontwikkeling en het leren van jeugdigen. De ontwikkeling van een jeugdige is er bij gebaat dat scholen en ouders, beide vanuit hun eigen rol, samenwerken in hun pedagogische taak ten behoeve van kinderen / jongeren.

Onder het *partnerschap* wordt verstaan: *een proces waarin school en ouders er op uit zijn elkaar wederzijds te ondersteunen en waarin ze proberen hun bijdrage aan de opvoeding van het kind op elkaar af te stemmen, met als doel, het leren, de motivatie en de ontwikkeling van het kind te bevorderen.* De samenwerking met ouders is van belang voor alle leerlingen en moet derhalve onderdeel zijn van algemeen schoolbeleid, maar het is met name belangrijk wanneer er extra zorg nodig is rond een jeugdige. En hoewel dit een evidentie lijkt, is dit nog allerm minst een vanzelfsprekendheid.

De vraag is hoe deze samenwerking tussen school en ouders in de praktijk vorm zou moeten krijgen en tot hoe ver die samenwerking zou moeten gaan. Het Nederlands Jeugdinstituut heeft in 2008 de handreiking 'samenwerken met ouders in zorgtrajecten' geschreven. In deze handreiking worden enkele aanbevelingen gedaan voor het ontwikkelen van goede contacten en samenwerking tussen ouders en school, een partnerschap. De gedachte achter de handreiking is dat partnerschap niet alleen de ontwikkeling en leren van een kind bevordert, maar dat partnerschap tussen school en ouders ook nodig is om zo snel mogelijk een passend hulpverleningstraject voor een kind te kunnen uitzetten en doorlopen. Om ouders optimaal onderdeel te laten uitmaken van dit partnerschap is het van belang om hen te informeren en te betrekken bij de (schoolse) ontwikkeling van hun kind. Samenwerking met ouders start dan ook vanaf het allereerste moment dat ouders in contact met school komen.

Voor een écht goede samenwerking is het nodig dat men de wensen van ouders kent. Echter, daar is weinig over bekend. Daarom is aanvullend onderzoek gedaan naar wat ouders precies in dit verband zouden willen. Het onderzoek heeft zich gericht op de beleving van ouders over de samenwerking met school. Het gaat hierbij om zowel alle ouders van een school als, meer specifiek, de ouders van wie het kind extra hulp en aandacht (zorg) gedurende zijn schoolloopbaan heeft ontvangen. De ouders is gevraagd naar:

- 1) hoe zij de samenwerking met school ervaren, wat doet de school wel en niet?
- 2) hoe tevreden zij daarover zijn?
- 3) wat hun wensen zijn m.b.t. deze samenwerking tussen hen en de school?
- 4) of er grote verschillen in de tevredenheid en de wensen van ouders als de ouder wel/niet actief participeert op school?

Hierbij zijn aanbevelingen uit de NJi-handreiking verwerkt in een vragenlijst en aan de ouders voorgelegd.

De vragenlijst is ontwikkeld na gesprekken en in samenspraak met het samenwerkingsverband Zutphen. De scholen hier werken sinds drie jaar handelingsgericht. Bij deze werkwijze, die uitgaat van het denken in oplossingen en kansen, dienen ouders een betrokken rol te hebben (Pameijer, Beukering, Schulpen & Van de Veire, 2007). Deze werkwijze, waarin contacten met ouders een structurele plaats hebben gekregen in scholen, zowel bij alle kinderen als kinderen die zorg ontvangen, stond voor de handreiking én de vragenlijst model.

Bij samenwerking tussen school en ouders zijn twee vormen te onderscheiden. De eerste vorm, ouderparticipatie, wordt gedefinieerd als: *'de actieve bijdrage van ouders aan het onderwijs van hun kind binnen de school'*. Hierbij kan gedacht worden aan het ondersteunen van het onderwijs in de klas (leesouder, computerouder) of bij schoolactiviteiten als excursies, sportdagen, feesten, etc. De tweede vorm, ouderbetrokkenheid, wordt gedefinieerd als: *'de interesse in het functioneren van het kind op school, in de vorderingen en eventuele problemen'*. Deze laatste vorm, ouderbetrokkenheid, staat in

dit onderzoek centraal. Onderzocht is wat ouders ervaren in hoe de school initiatief neemt om met ouders samen te werken als het gaat om de ontwikkeling van het kind.

Het partnerschap tussen school en ouders begint bij een *basis aan ouderbetrokkenheid*. Van deze samenwerking tussen school en ouders zou te allen tijde sprake moeten zijn. In de voor dit onderzoek opgestelde vragenlijst zijn de volgende zeven items opgenomen om de basisinitiatieven die de school neemt om in contact te komen met ouders te meten:

V1: ik kan in de schoolgids lezen over hoe de zorg op school werkt

V2: ik kan op de website lezen hoe de zorg op school werkt

V4: op ouderavonden vertelt de school over de zorg

V6: de leerkracht komt bij nieuwe kinderen thuis op bezoek

V7: ik kan minimaal 3 keer per jaar met de leerkracht over mijn kind praten

V8: de leerkracht nodigt mij na zes weken in het nieuwe schooljaar uit om over mijn kind te praten

V9: de leerkracht vraagt naar mijn mening als e over mijn kind praten of ik vertel over mijn kind aan de leerkracht

Wanneer belemmeringen in de ontwikkeling van het kind geconstateerd worden, wordt de samenwerking tussen ouders en school nog urgenter. Zeker wanneer externe partijen betrokken worden (zoals bijvoorbeeld in het ZAT) gaat het vaak om gevoelige zaken. Ouders kunnen zich aangetast voelen in wat zij als hun privé-domein beschouwen: de opvoeding van hun kind. De opstelling en aanpak van ouders en de gezinssituatie kunnen in het geding zijn. Dat maakt het des te noodzakelijker dat hierover zeer zorgvuldig met ouders gecommuniceerd wordt, waarbij het belang van het kind steeds voorop staat en de bindende factor vormt. Een oplossingsgerichte aanpak voorkomt daarbij dat ouders zich beschuldigd voelen of de geboden oplossing als bemoeizucht ervaren. Ontevredenheid, mijden van contact en 'tegenwerking' van ouders in een zorgtraject ontstaan vooral doordat ouders vinden dat ze te weinig of te laat als gesprekspartner zijn uitgenodigd. Ook hiervoor doet de handreiking enkele aanbevelingen. Het gaat hierbij dus om de initiatieven vanuit de school voor samenwerking tussen school en ouders wanneer er sprake is van zorg voor het kind. De volgende tien items zijn daarvoor in het onderzoek opgenomen:

V3: ik kan van de school een speciale folder krijgen waar in staat welke zorg mijn kind krijgt

V5: er worden aparte ouderavonden georganiseerd voor ouders van kinderen die zorg krijgen

V10: de leerkracht heeft mij meteen verteld dat zij zich zorgen maakte over mijn kind

V11: de leerkracht vraagt naar mijn mening als we praten over de extra hulp bij mijn kind

V12: de leerkracht kijkt samen met mij welke oplossingen er zijn voor de zorgen bij mijn kind

V13: de leerkracht vertelt mij als zij met een andere leerkracht over de zorgen bij mijn kind praat

V14: ik ben er bij als de leerkracht en de intern begeleider over mijn kind praten

V15: ik mag in dit gesprek meedenken over de oplossingen voor de zorgen bij mijn kind

V16: ik ben er bij als de leerkracht en een 'deskundige' van buitenaf over mijn kind praten

V17: ik mag in dit gesprek meedenken over de oplossingen voor de zorgen bij mijn kind

Methode

De data voor dit onderzoek zijn verkregen via ouders van negen basisscholen in Nederland (vier basisscholen uit Utrecht en vijf basisscholen uit Zutphen en omstreken). De vragenlijsten werden via de school onder alle ouders verspreid. Daarnaast hadden ouders de mogelijkheid de vragenlijst digitaal, via de website van de school, in te vullen.

Respondenten

Van de in totaal ongeveer 1463 gezinnen vulden 436 (29,9 %) de vragenlijst in. In dit rapport wordt onderscheid gemaakt tussen alle ouders (*alle*), de zorgouders (*zorg*) en de participerende ouders (*hoogparticiperend en laagparticiperend*). Een toelichting volgt hieronder.

Alle ouders

Dit zijn alle vierhonderdzesendertig respondenten die aan het onderzoek hebben deelgenomen.

De zorgouders

De respondenten hebben aangegeven of hun kind op school voor een bepaalde periode (zes of meer weken) extra ondersteuning en hulp (*zorg*) heeft ontvangen in zijn schoolloopbaan ten behoeve van een optimale ontwikkeling van het leren en welbevinden heeft ontvangen. Tweehonderdzes (47,9%) respondenten gaven aan dat hun kind gedurende diens schoolloopbaan zorg. De gemiddelde leeftijd van de 'zorg' kinderen was 9,7 jaar (SD=2,7). 97,6% van de kinderen was in Nederland geboren.

De participerende ouders

De *participatie* van ouders is gemeten aan de hand van negen items, namelijk of ouders naar speciale bijeenkomsten (ouderavonden, rapportgesprekken) komen of wel eens mee helpen bij schoolactiviteiten als sportdagen, feesten, bibliotheekbeheer, onderhouden van de omgeving van de school. Voor ieder item beantwoorden de ouder of de genoemde participatie voor hun kind van toepassing was (1: 'nee', 2: 'soms' of 3: 'ja'). Daarnaast is de respondent de vraag voorgelegd of hij lid is van de activiteitencommissie, ouderraad of medezeggenschapsraad van de school. Wanneer respondenten zeven van de negen items hebben beantwoord, is hun (gemiddelde) participatiescore meegenomen in de analyses. Bij een score van 1,35 of hoger behoort de respondent tot de onderzoeksgroep *hoogparticiperend*. Bij een lagere score dan deze behoort de respondent tot de onderzoeksgroep *laagparticiperend*.

Meetinstrumenten en variabelen

Zoals eerder genoemd, zijn de aanbevelingen van de handreiking voor het onderzoek verwerkt in de vorm van items. Deze items zijn terug te vinden in de inleiding van deze rapportage of in bijlage vijf. De zeventien items beschreven ieder een vorm van ouderbetrokkenheid oftewel een initiatief van de school om met ouders samen te werken.

De zeventien ouderbetrokkenheid - items hadden een a, b en c item. Voor ieder item beantwoordden de ouders of het genoemde contact tussen school en ouders op de school van hun kind van toepassing was (1: 'nee', 2: 'soms' of 3: 'nee'), de mate van tevredenheid over dit contact (1: 'heel ontevreden' tot 4: 'heel tevreden') en de mate waarin zij het wenselijk vinden dat dit contact tussen school en ouder aanwezig is (1: 'zeer onwenselijk' tot 4: 'zeer wenselijk').

Totale betrokkenheid

De totale betrokkenheid zijn alle initiatieven die de school neemt om met ouders samen te werken. De *totale betrokkenheid* van ouders door de school is gemeten met de schaal bestaande uit alle 17 a-items (Cronbach $\alpha = .77$). De *tevredenheid* van ouders over contacten tussen school en ouders met de schaal bestaande uit alle 17 b-items (Cronbachs $\alpha = .93$). De *wenselijkheid* over de contacten tussen school en ouders is gemeten met de schaal bestaande uit alle 17 c-items (Cronbachs $\alpha = .91$). Meer dan de helft van de respondenten kon de items V14 tot en met V17 niet met 'ja' beantwoorden, omdat deze voor hun kind veelal 'niet van toepassing' waren. Dit had als gevolg dat er geen tevredenheidsscore voor deze items is ingevuld. De items zijn dan ook niet meegenomen in de latere analyses; iedere schaal is 'verkort'.

Basisouderbetrokkenheid

De basis-ouderbetrokkenheid is de samenwerking tussen school en ouders waarvan ten allen tijde sprake zou moeten zijn. De *basis ouderbetrokkenheid* betreft de schaal bestaande uit de 7 items gevormd uit de oorspronkelijk 17 items betrokkenheid: ik kan in de schoolgids lezen over hoe de zorg op school werkt (V1), ik kan op de website lezen hoe de zorg op school werkt (V2), op ouderavonden vertelt de school over de zorg (V4), de leerkracht komt bij nieuwe kinderen thuis op bezoek (V6), ik kan minimaal 3 keer per jaar met de leerkracht over mijn kind praten (V7), de leerkracht nodigt mij na zes weken in het nieuwe schooljaar uit om over mijn kind te praten (V8) en de leerkracht vraagt naar mijn mening als e over mijn kind praten of ik vertel over mijn kind aan de leerkracht (V9)

De *tevredenheid basis-ouderbetrokkenheid* geeft aan in welke mate ouders tevreden zijn over de initiatieven die de school neemt met betrekking tot de samenwerking met ouders. Het betreft de schaal bestaande uit de b-items (Cronbachs $\alpha = .73$). De *wenselijkheid basis betrokkenheid* geeft aan welke wensen ouders hebben met betrekking tot de initiatieven die de school neemt met betrekking tot de samenwerking met ouders. Het betreft de schaal bestaande uit de c-items (Cronbachs $\alpha = .76$). Wanneer respondenten zes van de zeven items hebben beantwoord, is hun (totaal)score meegenomen in de analyses.

Zorgouderbetrokkenheid

Bij zorg-ouderbetrokkenheid gaat het om de initiatieven vanuit de school voor samenwerking tussen school en ouders wanneer er sprake is van zorg voor het kind. De *zorgouderbetrokkenheid* betreft de schaal bestaande uit de overige 10 items van de schaal betrokkenheid: ik kan van de school een speciale folder krijgen waar in staat welke zorg mijn kind krijgt (V3), er worden aparte ouderavonden georganiseerd voor ouders van kinderen die zorg krijgen (V5), de leerkracht heeft mij meteen verteld dat zij zich zorgen maakte over mijn kind (V10), de leerkracht vraagt naar mijn mening als we praten over de extra hulp bij mijn kind (V11), de leerkracht kijkt samen met mij welke oplossingen er zijn voor

de zorgen bij mijn kind (V12), de leerkracht vertelt mij als zij met een andere leerkracht over de zorgen bij mijn kind praat (V13), ik ben er bij als de leerkracht en de intern begeleider over mijn kind praten (V14), ik mag in dit gesprek meedenken over de oplossingen voor de zorgen bij mijn kind (V15), ik ben er bij als de leerkracht en een 'deskundige' van buitenaf over mijn kind praten (V16) en ik mag in dit gesprek meedenken over de oplossingen voor de zorgen bij mijn kind (v17).

De *tevredenheid zorg ouderbetrokkenheid* geeft aan in welke mate ouders tevreden zijn over de initiatieven die de school neemt met betrekking tot de samenwerking met ouders bij zorg. Het betreft de schaal bestaande uit de b-items (Cronbachs $\alpha=.92$). De *wenselijkheid zorg ouderbetrokkenheid* geeft aan welke wensen ouders hebben met betrekking tot de initiatieven die de school neemt met betrekking tot de samenwerking met ouders bij zorg. Het betreft de schaal bestaande uit de c-items (Cronbachs $\alpha= .91$). Wanneer respondenten zes van de tien items hebben beantwoord, is hun (totaal)score meegenomen in de analyses.

Naast de enquête onder ouders zijn er ook interviews gehouden met de intern begeleiders van de scholen. Aan hen is gevraagd welke initiatieven de school onderneemt met betrekking tot samenwerking met ouders. Uit deze antwoorden blijkt dat in Zutphen 80% van de items die behoren tot de schaal 'basisouderbetrokkenheid' op de school van toepassing en 82% van de items van de schaal 'zorgouderbetrokkenheid' zijn. In Utrecht is 67,8% van de items die behoren tot de schaal 'basisouderbetrokkenheid' van toepassing en 37,5% van de items van de schaal 'zorgouderbetrokkenheid'.

Resultaten: is er een verband tussen betrokkenheid en tevredenheid?

Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat er een positief verband is tussen de mate van samenwerking van school met ouders en de tevredenheid van ouders over deze samenwerking. Daarnaast blijkt er een positief verband te zijn tussen de mate van samenwerking van school met ouders en wat ouders wenselijk vinden in deze samenwerking.

Verder kan vastgesteld worden dat de tevredenheid van ouders over de samenwerking met school ook positief samenhangt met wat zij wenselijk vinden in de samenwerking.¹ Dit betekent dus dat een hogere mate van samenwerking tussen school en ouders samengaat met meer tevredenheid over die samenwerking en meer voldoet aan de wensen van ouders met betrekking tot deze samenwerking.

Intensiteit van samenwerking tussen school en ouders

De scholen in Zutphen dienden in dit onderzoek als voorbeeldmodel voor hoe de samenwerking tussen school en ouders zou kunnen zijn. Op deze scholen wordt sinds vier jaar namelijk 'handelingsgericht' gewerkt. Bij deze werkwijze, die uitgaat van het denken in oplossingen en kansen, dienen ouders een betrokken rol te hebben (Pameijer, Beukering, Schulpen & Van de Veire, 2007). De aanname in het onderzoek was dat deze manier van samenwerken met ouders leidt tot meer betrokkenheid van ouders bij het onderwijs van hun kind en daardoor ook tot meer tevredenheid. Deze werkwijze zou dus tevens goed aansluiten bij de eerdergenoemde handreiking. In Utrecht werken de scholen niet via deze onderwijsvisie. Zoals we eerder aangaven, blijkt uit de interviews met de intern begeleiders van de scholen dat de samenwerking met ouders in Zutphen intensiever is dan de samenwerking met ouders in Utrecht. Met name wordt in Zutphen nauwer samengewerkt met ouders van zorgleerlingen.

In het onderzoek is nagegaan of deze verschillen in werkwijze terug te vinden zijn in de antwoorden van ouders. De aanname wordt bevestigd.

Uit het onderzoek blijkt dat op scholen die meer initiatieven nemen met betrekking tot de samenwerking met ouders, ouders van deze scholen ook daadwerkelijk aangeven dat de school meer initiatief tot samenwerking neemt. Dit blijkt uit het feit dat de ouders in Zutphen daadwerkelijk aangaven meer samenwerkingsinitiatief vanuit de school ervaren dan de ouders in Utrecht. Deze mate van betrokkenheid, oftewel samenwerkingsinitiatief vanuit de school, die ouders ervaren is een

¹ De samenhang tussen de variabelen is getoetst met Pearson's correlatiecoëfficiënt (r). In bijlage 1 zijn de significante correlaties weergegeven.

belangrijke voorspeller voor de tevredenheid van ouders over de wijze waarop het contact tussen ouders en school vormgegeven wordt rondom het onderwijs van hun kind. Ouders die een grotere mate van betrokkenheid ervaren geven aan meer tevreden te zijn over de samenwerking met de school dan de ouders die in mindere mate betrokkenheid ervaren. De ouders in Zutphen waren dan ook meer tevreden over de samenwerking met de school dan de ouders in Utrecht. Ditzelfde geldt voor ouders van kinderen die tijdens hun schoolloopbaan zorg ontvangen. Wanneer zij in hogere mate betrokken worden door de school, o.a. doordat er samen met hun over oplossingen en kansen wordt gesproken en doordat zij bij zorggesprekken aanwezig zijn, zijn ook zij meer tevreden over de samenwerking tussen school en ouders dan ouders die minder door de school betrokken worden bij zorg. Ook in dit geval waren namelijk de zorgouders uit Zutphen meer tevreden over de samenwerking met de school dan de zorgouders uit Utrecht.²

Resultaten: verschillen tussen groepen ouders

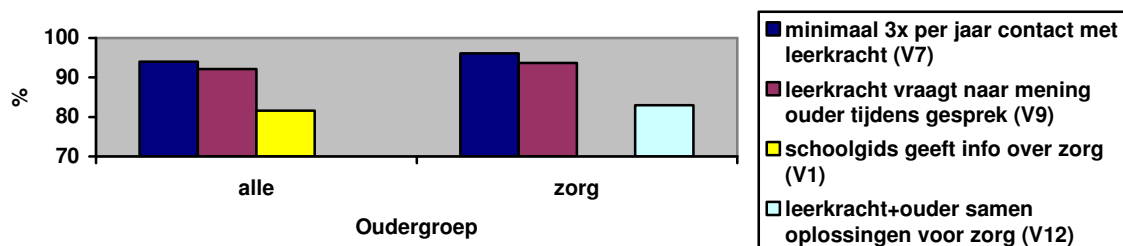
In dit onderzoek is nagegaan of er verschillen zijn in ervaren samenwerking school-ouders, tevredenheid over samenwerking en wensen ten aanzien van de samenwerking tussen de totale groep ouders en ouders van zorgleerlingen.

In de onderstaande grafieken zijn steeds per oudergroep de drie hoogst scorende items, oftewel initiatieven die de school neemt ten aanzien van samenwerking met ouders, opgenomen. De items zijn weer terug te vinden in de inleiding en tevens bijlage 5³

1) Betrokkenheid

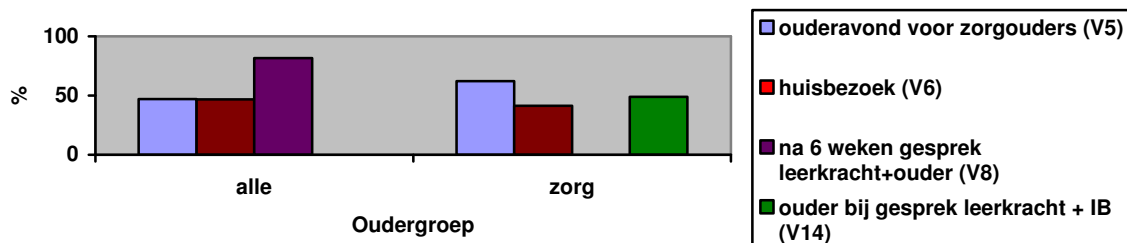
De respondenten hebben aangegeven welke initiatieven de school van hun kind al dan niet neemt in de samenwerking met ouders. In de grafieken geven wij steeds de drie meest genoemde.

Grafiek 1. Samenwerkingsvormen die volgens ouders aanwezig zijn: alle- vs. zorgouders

Opvallend in grafiek één is dat veel ouders uit de gehele oudergroep aangeven dat zij in de schoolgids kunnen lezen hoe de zorg werkt. De zorgouders daarentegen noemen dit niet in hun top-3. Zij geven met name aan dat leerkracht en ouders samen kijken naar oplossingen voor zorg.

Grafiek 2. Samenwerkingsvormen die volgens ouders niet aanwezig zijn: alle- vs. zorgouders

² In bijlage 2 wordt een overzicht gegeven van de schaa scores.

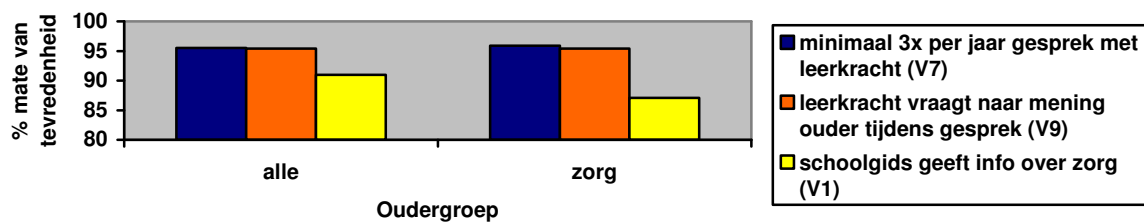
³ In bijlage 4 wordt een top-10 overzicht gegeven.

In grafiek twee zien we dat rondom de samenwerking tussen school en ouders de gehele oudergroep vooral de afwezigheid van een gesprek na zes weken noemt en de zorgouders vooral dat zij niet aanwezig kunnen zijn bij een gesprek tussen leerkracht en IB'er over hun kind.

2) Tevredenheid

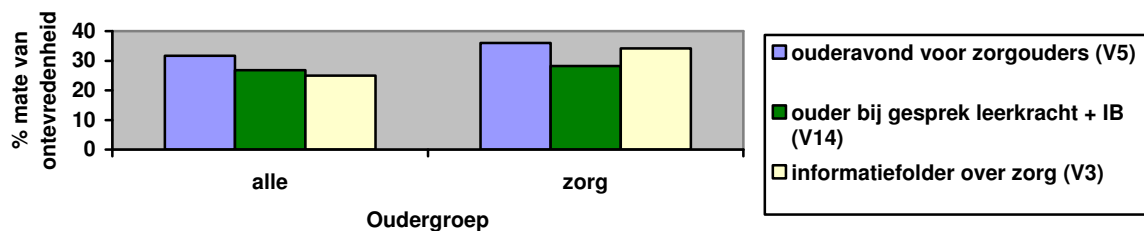
De respondenten hebben aangegeven over welke initiatieven die de school van hun kind al dan niet neemt in de samenwerking met ouders zij tevreden zijn. In de grafieken geven wij steeds de drie meest genoemde.

**Grafiek 3. Tevredenheid over de samenwerking:
alle- vs. zorgouders**

In de bovenstaande grafiek is te zien dat de twee onderscheiden oudergroepen over dezelfde samenwerkingsvormen zeer tevreden zijn. De oudergroepen vinden het ook zeer wenselijk dat er op deze manier wordt samengewerkt tussen school en ouders.

**Grafiek 4. Ontevredenheid over de samenwerking:
alle- vs. zorgouders**

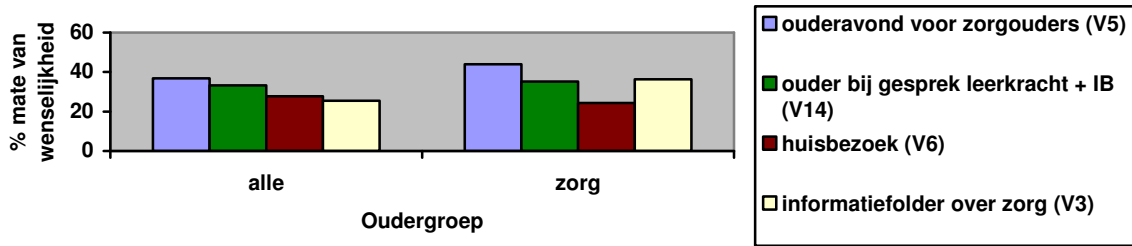

In grafiek vier is te zien dat met name de *zorgouders* er zeer ontevreden over zijn dat zij geen speciale folder van de school kunnen krijgen. Ook zijn deze ouders er meer ontevreden over dan de totale oudergroep dat er geen aparte ouderavond voor zorgouders wordt georganiseerd.

3) Wenselijkheid

De respondenten hebben aangegeven wat hun wensen zijn met betrekking tot de samenwerking tussen hen en de school. In de grafieken geven wij de drie meest genoemde samenwerkingsinitiatieven waarvan ouders graag zouden zien dat de school dit doet.

**Grafiek 5. Wenselijkheid van de samenwerking:
alle- vs. zorgouders**

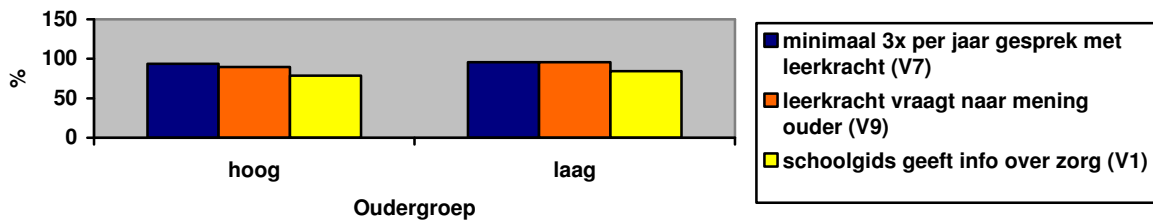
In grafiek vijf is te zien dat beide oudergroepen het wenselijk vinden dat een school een aparte ouderavond voor zorgouders organiseert. De zorgouders vinden het daarnaast zeer wenselijk dat zij een speciale zorgfolder op school kunnen krijgen. Tot slot is het opvallend dat beide oudergroepen wensen dat vanuit de school huisbezoek worden verricht. Dit, terwijl ouders niet aangeven ontevreden te zijn als dit initiatief tot samenwerking niet op een school aanwezig is.

4) Participatie

In het onderzoek is ook nog bekeken in hoeverre de ervaren samenwerking school-ouders, tevredenheid over samenwerking en wensen ten aanzien van de samenwerking van ouders verschilt naarmate ouders meer of minder actief participeren in activiteiten van de school.

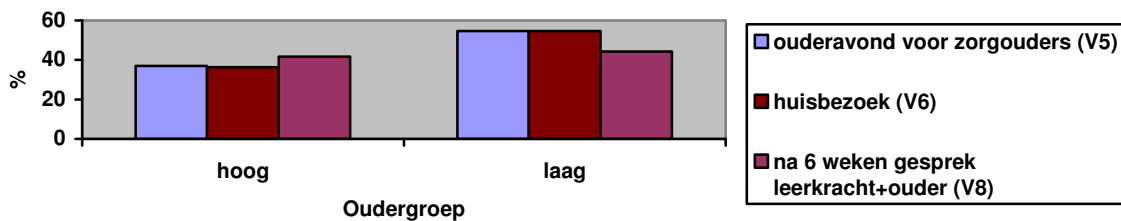
Betrokkenheid

**Grafiek 6. Samenwerkingsvormen die volgens ouders aanwezig zijn:
hoog- vs. laagparticiperend**

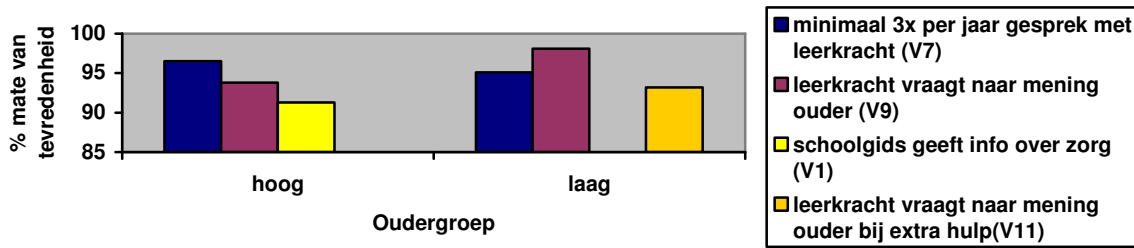
In de bovenstaande grafiek is te zien dat beide oudergroepen dezelfde initiatieven noemen die scholen nemen rondom samenwerking met ouders. In grafiek zeven zien we dat beide oudergroepen dezelfde samenwerkingsvormen noemen die niet aanwezig zijn. Opvallend is dat vooral veel laagparticiperende ouders de afwezigheid benoemen.

**Grafiek 7. Samenwerkingsvormen die volgens ouders niet aanwezig zijn:
hoog- vs. laagparticiperend**

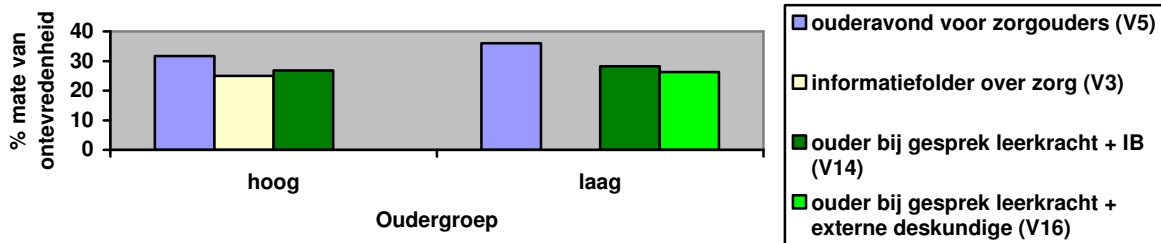
Tevredenheid

**Grafiek 8. Tevredenheid over de samenwerking:
hoog- vs. laagparticipierend**

In grafiek acht is de te zien dat de *hoog*participerende ouder er vooral tevreden over is dat hij in de schoolgids kan lezen hoe de zorg op school werkt. De *laag*participerende ouders zijn er vooral tevreden over dat de leerkracht naar de mening van de ouder vraagt als er gesproken wordt over extra hulp voor het kind.

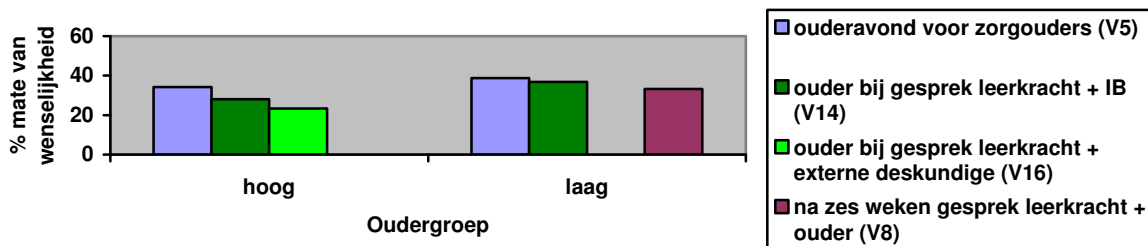
**Grafiek 9. Ontevredenheid over de samenwerking:
hoog- vs. laagparticipierend**

Opvallende in bovenstaande grafiek is dat de *hoog*participerende ouders er vooral ontevreden over zijn dat zij geen speciale zorgfolder van de school kunnen krijgen. De *laag*participerende ouders zijn er vooral ontevreden over dat zij niet aanwezig zijn als de leerkracht en een externe deskundige over hun kind praten. Ook is deze oudergroep er meer ontevreden over dat er geen aparte ouderavond voor zorgouders georganiseerd worden door de school dan de *hoog*participerende ouder.

Wenselijkheid

**Grafiek 10. Wenselijkheid van de samenwerking:
hoog- vs. laagparticipierend**

In grafiek tien is te zien dat beide oudergroepen een aparte ouderavond voor zorgouders het meest wenselijk vinden. Daarnaast vinden de *hoog*participerende ouders het vooral zeer wenselijk dat zij bij een gesprek tussen de leerkracht en een externe deskundige aanwezig zijn. De *laag*participerende ouders vinden het daarentegen vooral wenselijk dat ze na zes weken in het nieuwe schooljaar door de leerkracht van het kind worden uitgenodigd voor een gesprek.

Conclusie: verschillen tussen groepen ouders

De verschillen tussen de totale groep ouders en de ouders van zorgleerlingen zijn klein met betrekking tot tevredenheid en de wensen aangaande de samenwerking met school. Wel zijn er aanzienlijke verschillen in de ervaring van de aanwezigheid van samenwerkingsinitiatieven.

	Alle ouders	Zorgouders
Aanwezig	Informatie in schoolgids	Samen met de leerkracht naar oplossingen voor zorg zoeken
Afwezig	Gesprek na 6 weken	Aanwezig zijn bij gesprek tussen leerkracht en IB.

Zoals blijkt uit bovenstaande tabel zijn de zorgouders meer gericht op de aan- of afwezigheid van samenwerking met de school tijdens een zorgtraject terwijl de oudergroep als geheel meer gericht is op algemene informatie over zorg.

Misschien zouden we kunnen stellen dat de totale oudergroep meer gericht is op een basisniveau van samenwerking tussen school en ouders en de zorgouders meer behoefte hebben aan 'zorgbetrokkenheid'.

De verschillen tussen de groep hoogparticiperende ouders en de laagparticiperende ouders zijn klein met betrekking tot de ervaren initiatieven die de school neemt voor samenwerking met ouders. Wel zijn er aanzienlijke verschillen in hoe tevreden de oudergroepen zijn over de samenwerking en welke wensen zij hebben met betrekking tot de samenwerking tussen school en ouders.

	Hoogparticiperende ouders	Laagparticiperende ouders
Tevredenheid	Informatie in schoolgids	Leerkracht vraagt naar mening ouder bij zorg
Ontevredenheid	Zorgfolder	Aanwezig zijn bij gesprek tussen leerkracht en externe deskundige.
Wenselijkheid	Aanwezig zijn bij gesprek tussen leerkracht en externe deskundige	Na 6 weken gesprek met de leerkracht

Zoals blijkt uit bovenstaande tabel zijn de *hoogparticiperende* ouders meer gericht op het verkrijgen van informatie over een zorgtraject terwijl de *laagparticiperende* ouders meer gericht zijn op het aanwezig zijn bij gesprekken over hun kind.

In bijlage 4 is een volledige rangorde (top-10) van de items opgenomen.

Relatie tot stappenschema zorgroute

In de handreiking van het NJi is een stappenschema opgenomen.⁴ Dit stappenschema geeft een voorbeeld van structurele initiatieven die de school kan nemen om met ouders van zorgleerlingen samen te werken. Deze stappen komen voor een deel overeen met een groot aantal items uit het onderzoek. Een aantal van deze relaties zijn uitgelicht.

Informeren en met ouders uitwisselen over de ontwikkelingen van hun kind

Hier valt onder andere het item V7 'ik kan minimaal 3x per jaar met de leerkracht over mijn kind praten' onder. Alle oudergroepen van alle scholen geven aan dat hun school het initiatief neemt tot

⁴ Zie voor het stappenschema bijlage....

deze wijze van samenwerking met ouders. De oudergroepen zijn zeer tevreden over dit initiatief en vinden het tevens ook zeer wenselijk dat school en ouders op deze manier samenwerken

Gebruik maken van de expertise van ouders

Hier valt onder andere het item V9 'de leerkracht vraagt naar mijn mening terwijl we praten over de ontwikkeling van mijn kind' onder. Ook nu geven veel ouders van alle deelnemende scholen aan dat de school dit initiatief tot samenwerking neemt. De ouders vinden deze manier van ouders betrekken bij het onderwijs van hun kind zeer wenselijk en zijn tevens tevreden over de manier waarop scholen dit nu uitvoeren.

Met ouders kijken naar kansen en oplossingen

Hier valt onder andere het item V12 'de leerkracht kijkt samen met mij welke oplossingen er zijn voor de zorgen bij mijn kind'. Deze samenwerkingsvorm wordt door ouders niet genoemd in de top-3 'samenwerkingsvorm die volgens ouders aanwezig is'. Het percentage *alle* ouders dat aangeeft dan de school dit initiatief tot samenwerking met ouders neemt, ligt voor de scholen uit Zutphen tussen de 64 en 74 procent. Waarbij bij één school het percentage *alle* ouders dat dit item met 'ja' beantwoordt slechts 55,9 procent is. Echter, het percentage *zorgouders* dat dit item met 'ja' beantwoordt is 75 procent. Bij de andere scholen ligt dit percentage tussen de 80 en 93 procent. Op de Utrechtse scholen is het percentage van de totale oudergroep dat dit item met 'ja' beantwoordt heeft zeer verschillend. Het zijn hier vooral veel *zorgouders* die aangeven dat de school dit initiatief tot samenwerking neemt. Uit de interviews met de IB'ers van de scholen blijkt dat zij meer verwacht hadden dat ouders zouden aangegeven dat dit initiatief wel door de school genomen werd.

Ouders zijn aanwezig bij zorgteam

Dit samenwerkingsinitiatief past onder andere bij item V14 'ik ben er bij als de leerkracht en de intern begeleider over mijn kind praten'.

Veel ouders geven aan er ontevreden over te zijn dat de school dit initiatief tot samenwerking met ouders niet neemt. Bij bijna alle scholen komt dit item voor in de top-3 ontevredenheid. De ouders zouden het dan ook zeer wenselijk vinden dat een school deze vorm van samenwerking met ouders toepast.

Ouders zijn aanwezig bij ZAT

Dit samenwerkingsinitiatief past onder andere bij item V16 'ik ben er bij als de leerkracht en de externe deskundige over mijn kind praten'. Ook over dit item geven veel ouders aan ontevreden te zijn. Ze zouden het ook zeer wenselijk vinden dat de school dit initiatief tot samenwerking met ouders neemt. Echter, de ontevredenheid over en wenselijkheid van item V14 (zie boven) is hoger. Dit zou er mee te maken kunnen hebben dat het percentage ouders dat over item V16 heeft geantwoord dat de school dit initiatief neemt hoger ligt dan bij item V14.

Dan nog...

In de handreiking worden zowel argumenten voor dan wel tegen de aanwezigheid van ouders bij gesprekken tussen leerkracht en intern begeleider (zorgteam) en extern deskundigen (ZAT) genoemd. Uit het onderzoek blijkt dat alle oudergroepen er ontevreden over zijn wanneer deze vorm van ouderbetrokkenheid niet aanwezig. Alle groepen vinden het juist zeer wenselijk om bij dit soort gesprekken aanwezig te zijn.

Conclusie: perspectief van ouders op samenwerkingsinitiatieven van scholen

De resultaten uit het onderzoek kunnen leiden tot het beter inspelen van (de deelnemende) basisscholen op hun partnerschap met ouders en op aanbevelingen voor de ontwikkeling van partnerschap tussen school en ouders in het algemeen. Coördinatoren van samenwerkingsverbanden en intern begeleiders kunnen hierin een belangrijke rol spelen. Zij kunnen samen met directie en leerkrachten een heldere visie ontwikkelen op de plaats van ouders binnen de school en de samenwerking met ouders een structurele plaats binnen de school geven.

De ouders op wie het onderzoek betrekking had, geven in grote mate aan dat:

1. zij minimaal drie keer per jaar met de leerkracht over de ontwikkeling van hun kind kunnen praten
2. de leerkracht naar hun mening vraagt of hun laat vertellen over hun kind.

Over beide initiatieven tot samenwerking vanuit de school zijn zij dan ook zeer tevreden.

Wanneer er gevraagd wordt naar welke initiatieven scholen niet nemen om met ouders samen te werken, noemen ouders:

1. er worden geen aparte ouderavonden georganiseerd voor ouders van zorgleerlingen
2. de leerkracht komt niet bij nieuwe kinderen thuis op bezoek
3. de zorgouders geven daarnaast in hoge mate aan dat zij niet aanwezig zijn bij een gesprek tussen de intern begeleider en de leerkracht over hun kind.

Zowel de totale oudergroep als de zorgouders zijn er dan ook ontevreden over dat deze initiatieven tot ouderbetrokkenheid op school ontbreken.

Logischerwijs volgt hier dan uit dat zij de volgende initiatieven tot samenwerking tussen school en ouders het meest wenselijk vinden:

1. een aparte ouderavond voor ouders van zorgleerlingen ;
2. als ouder aanwezig zijn als de leerkracht en de intern begeleider over hun kind praten;
3. een speciale folder kunnen krijgen waarin staat welke zorg het kind krijgt;
4. dat een leerkracht bij nieuwe kinderen thuis op bezoek komt;

In deze laatste conclusie is opvallend dat ouders vooral de wens hebben om 'meer informatie te krijgen over' de zorg die een kind krijgt aangeboden van de school. De bijlagen van de NJi-handreiking (voorbeeldtekst schoolgids en voorbeeldtekst voor informatiefolder) spelen hier goed op in. Daarnaast wordt in de handreiking ook de aanbeveling gedaan om naast de wettelijk verplichte contacten tussen school en ouders jaarlijks bij nieuwe kinderen thuis op bezoek te gaan. Dit blijkt dus overeen te komen met de wensen van de ouders. Deze wijze van informeel contact geeft school en ouders de gelegenheid wederzijdse verwachtingen naar elkaar uit te spreken. Daarnaast kan het een positieve bijdrage leveren aan ouderbetrokkenheid en voorspoedig zijn voor de ontwikkeling van het kind.

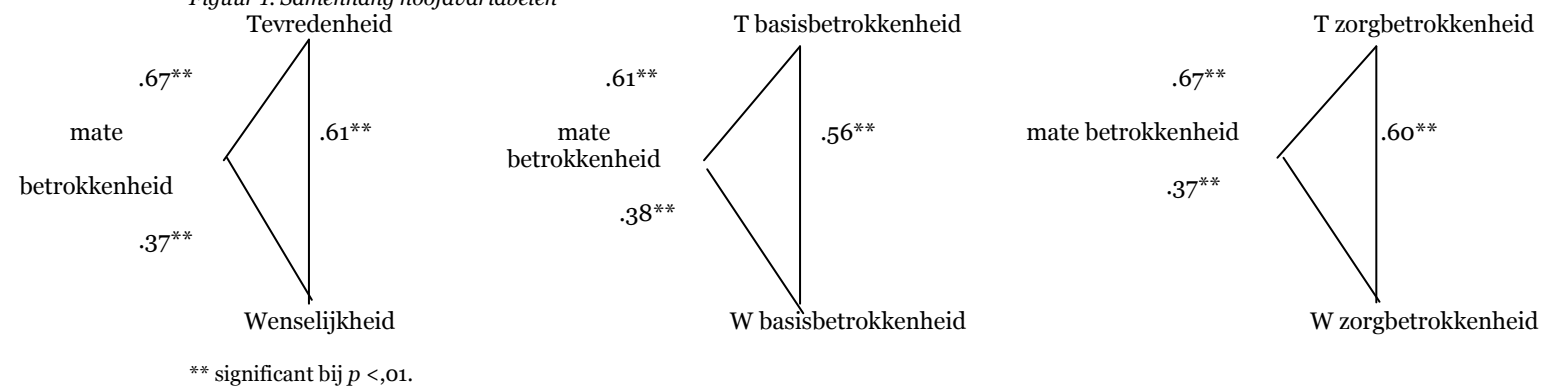
Toekomstig onderzoek

Samenwerking met ouders van zorgleerlingen is cruciaal. Ouders zijn een (noodzakelijke) partner in het zorgtraject. Onder andere omdat zij altijd voorwaardelijk zijn voor (een deel van) de oplossing en daarnaast nog het feit dat hun toestemming nodig is voor interventies waarbij externe hulpverleners betrokken zijn. Toekomstig onderzoek zou zich dan ook moeten richten op het volgen van deze ouders gedurende een zorgtraject. Hoe verloopt in zo'n traject de samenwerking tussen school en ouders. Welke initiatieven neemt de school? Wat zijn de ervaringen van ouders met deze initiatieven en welke wensen hebben zij nog ten aanzien hiervan? Dit alles met als doel de samenwerking zo te laten verlopen dat een kind zo snel en efficiënt mogelijk die zorg krijgt die het nodig heeft. Daarbij in het achterhoofd dat het huidige kabinet streeft naar een 100 procent landelijke dekking van goed werkende ZAT's in primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs. Dit betekent dat steeds meer scholen en ouders in aanraking komen met het ZAT. Onderzoek kan zich dan richten ook op de ervaringen van ouders met de zorgteams op scholen en de bovenschoolse ZAT's. Hoe ervaren ouders en het ZAT deze aanwezigheid en welke invloed heeft het op de snelheid en kwaliteit van de geboden hulp?

Bijlagen

Bijlage 1

Figuur 1. Samenhang hoofdvariabelen

Bijlage 2

Tabel 1. Resultaten onderzoeksschalen en oudergroepen

	Totaal	Utrecht	Zutphen	Zorgouders	Zorgouders Utrecht	Zorgouders Zutphen	Niet zorg	Niet zorg	Niet zorg
				Totaal			Totaal	Utrecht	Zutphen
	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>M(SD)</i>	<i>M(SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>
Betrokkenheid									
Verkort	2,45 (,35)	2,36(0,35)**	2,48(0,35)**	2,42(0,36)	2,30(0,36)**	2,48(0,35)**	2,49(0,33)	2,48(0,29)	2,49(0,35)
Tevredenheid									
Verkort	3,08 (0,43)	3,03 (0,44)	3,10 (0,43)	3,05 (0,44)	2,97 (0,48)	3,09 (0,42)	3,11 (0,41)	3,14 (0,34)	3,09 (0,44)
Basisbetrokkenheid	3,12 (0,39)	3,08 (0,39)	3,14 (0,39)	3,11 (0,40)	3,02 (0,42)*	3,15 (0,38)*	3,13 (0,38)	3,14 (0,35)	3,13 (0,40)
Zorgbetrokkenheid	2,99 (0,55)	2,99 (0,52)	2,99 (0,57)	2,90 (0,57)	2,90 (0,59)	2,90 (0,56)	3,08 (0,51)	3,14 (0,35)	3,05 (0,57)
Wenselijkheid									
Verkort	3,30 (0,39)	3,30 (0,38)	3,30 (0,39)	3,29 (0,38)	3,27 (0,39)	3,30 (0,38)	3,31 (0,39)	3,34 (0,37)	3,29 (0,40)
Basisbetrokkenheid	3,30 (0,39)	3,29 (0,39)	3,31 (0,39)	3,29 (0,38)	3,27 (0,38)	3,30 (0,39)	3,31 (0,39)	3,31 (0,40)	3,30 (0,39)
Zorgbetrokkenheid	3,26 (0,47)	3,28 (0,43)	3,25 (0,51)	3,22 (0,50)	3,27 (0,46)	3,18 (0,52)	3,31 (0,45)	3,30 (0,38)	3,31 (0,48)

** $p < ,01$; * $p < ,05$

Bijlage 3

Tabel 2. Resultaten aanwezigheid vorm betrokkenheid, volgens ouders

Item	Totaal			Zorgouders			Ouderparticipatie hoog			Ouderparticipatie laag		
	ja	nee	?	ja	nee	?	ja	nee	?	ja	nee	?
	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)
V1 Ik kan in de schoolgids lezen over hoe de zorg op school werkt	351(81,6%)	28(6,5%)	19(4,4%)	168(81,6%)	23(11,2%)	3(1,5%)	121(78,6%)	12(7,8%)	6(3,9%)	179(84,4%)	11(5,2%)	11(5,2%)
V2 Ik kan op de website lezen hoe de zorg op school werkt	229(53,3%)	68(15,8%)	75(17,4%)	115(55,8%)	40(19,4%)	27(13,1%)	83(53,9%)	20(13,0%)	26(16,9%)	111(52,4%)	39(18,4%)	36(17,0%)
V3 Ik kan van school een speciale folder krijgen waar in staat welke zorg(extra hulp) mijn kind krijgt.	123(28,6%)	111(25,8%)	141(32,8%)	47(22,8%)	81(39,3%)	60(29,1%)	41(26,6%)	39(25,3%)	52(33,8%)	65(30,7%)	55(25,9%)	65(30,7%)
V4 Op ouderavonden vertelt de school over de zorg (extra hulp).	289(67,2%)	73(17,0%)	25(5,8%)	154(74,8%)	36(17,5%)	7(3,4%)	105(68,2%)	23(14,9%)	7(4,5%)	144(67,9%)	35(16,5%)	13(6,1%)
V5 Er worden aparte ouderavonden georganiseerd voor ouders van kinderen die zorg (extra hulp) krijgen.	67(15,6%)	202(47,0%)	92(21,4%)	28(13,6%)	128(62,1%)	27(13,1%)	27(17,5%)	57(37,0%)	43(27,9%)	27(12,7%)	116(54,7%)	38(17,9%)
V6 De juf/meester komt bij nieuwe kinderen thuis op bezoek.	176(40,9%)	201(46,7%)	26(6,0%)	98(47,6%)	85(41,3%)	15(7,3%)	76(49,4%)	56(36,4%)	8(5,2%)	75(35,4%)	116(54,7%)	12(5,7%)
V7 Ik kan minimaal 3 keer per jaar met de juf/meester over mijn kind praten.	404(94,0%)	12(2,8%)	1(,2%)	198(96,1%)	5(2,4%)		144(93,5%)	1(,6%)	1(,6%)	203(95,8%)	7(3,3%)	
V8 De juf/meester nodigt mij na 6 weken in het nieuwe schooljaar uit om over mijn kind te praten.	224(52,1%)	171(39,8%)	10(2,3%)	115(55,8%)	80(38,8%)	4(1,9%)	74(48,1%)	64(41,6%)	5(3,2%)	106(50,0%)	94(44,3%)	4(1,9%)
V9 De juf/meester vraagt naar mijn mening als we over mijn kind praten of ik vertel over mijn kind aan de leerkracht	396(92,1%)	15(3,5%)	2(,5%)	193(93,7%)	8(3,9%)	1(,5%)	138(89,6%)	7(4,5%)		203(95,8%)	4(1,9%)	

V10 De juf/meester heeft mij meteen verteld dat zij zich zorgen maakte over mijn kind.	227(52,8%)	110(25,6%)	10(2,3%)	128(62,1%)	59(28,6%)	2(1,0%)	80(51,9%)	38(24,7%)	3(1,9%)	116(54,7%)	55(25,9%)	7(3,3%)
V11 De juf /meester vraagt naar mijn mening als we praten over de extra hulp bij mijn kind.	282(65,6%)	40(9,3%)	17(4,0%)	169(82,0%)	26(12,6%)	1(,5%)	96(62,3%)	18(11,7%)	7(4,5%)	153(72,2%)	10(4,7%)	9(4,2%)
V12 De juf/meester kijkt samen met mij welke oplossingen er zijn voor de zorgen bij mijn kind.	289(67,2%)	36(8,4%)	17(4,0%)	171(83,0%)	22(10,7%)	1(,5%)	96(62,3%)	16(10,4%)	8(5,2%)	159(75,0%)	10(4,7%)	8(3,8%)
V13 De juf/meester vertelt mij als zij met een andere juf/meester over de zorgen bij mijn kind praat.	208(48,4%)	80(18,6%)	51(11,9%)	126(61,2%)	46(22,3%)	19(9,2%)	68(44,2%)	33(21,4%)	21(13,6%)	117(55,2%)	34(16,0%)	21(9,9%)
V14 Ik ben erbij als de juf/meester en de intern begeleider over mijn kind praten.	112(26,0%)	154(35,8%)	42(9,8%)	67(32,5%)	101(49,0%)	9(4,4%)	40(26,0%)	54(35,1%)	16(10,4%)	62(29,2%)	74(34,9%)	22(10,4%)
V15 Ik mag in dit gesprek meedenken over de oplossingen voor de zorgen bij mijn kind.	176(40,9%)	73(17,0%)	43(10,0%)	111(53,9%)	47(22,8%)	11(5,3%)	63(40,9%)	29(18,8%)	15(9,7%)	95(44,8%)	33(15,6%)	23(10,8%)
V16 Ik ben erbij als de juf/meester en een 'deskundige' van buitenaf over mijn kind praten.	111(25,8%)	88(2,5%)	64(14,9%)	56(27,2%)	58(28,2%)	23(11,2%)	35(22,7%)	36(23,4%)	26(16,9%)	64(30,2%)	42(19,8%)	32(15,1%)
V17 Ik mag in dit gesprek meedenken over de oplossingen voor de zorgen bij mijn kind.	137(31,9%)	62(14,4%)	65(15,1%)	75(36,4%)	41(19,9%)	24(11,7%)	44(28,6%)	28(18,2%)	25(16,2%)	77(36,3%)	27(12,7%)	33(15,6%)

Tabel 3. Resultaten tevredenheid vorm betrokkenheid aanwezig

Item	Totaal				Zorgouders				Ouderparticipatie hoog			
	heel tevreden	tevreden	ontevreden	heel ontevreden	heel tevreden	Tevreden	ontevreden	heel ontevreden	heel tevreden	tevreden	ontevreden	heel ontevreden
	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)
V1	45(12,4%)	286(78,6%)	10(2,7%)		24(13,4%)	132(73,7%)	6(3,4%)		16(12,6%)	100(78,7%)	4(3,1%)	
V2	30(10,7%)	179(63,7%)	9(3,2%)	1(,4%)	12(8,2%)	92(62,6%)	7(4,8%)	1(,7%)	6(6,1%)	71(71,7%)	2(2,0%)	1(1,0%)
V3	22(10,4%)	95(44,8%)	1(,5%)	0(,0%)	10(9,3%)	33(30,6%)	1(,9%)	0(,0%)	8(11,0%)	33(45,2%)		
V4	57(16,5%)	217(62,9%)	7(2,0%)	0(,0%)	34(19,0%)	110(61,5%)	4(2,2%)		20(16,1%)	80(64,5%)	4(3,2%)	
V5	16(7,2%)	45(20,4%)	3(1,4%)	1(,5%)	7(5,7%)	17(13,9%)	1(,8%)	1(,8%)	4(5,9%)	21(30,9%)	2(2,9%)	
V6	69(20,2%)	101(29,5%)	0(,0%)	1(,3%)	41(23,8%)	54(31,4%)			24(20,2%)	47(39,5%)		1(,8%)
V7	173(42,7%)	214(52,8%)	8(2,0%)		81(41,1%)	108(54,8%)	5(2,5%)		61(43,3%)	75(53,2%)	4(2,8%)	
V8	82(22,8%)	134(37,2%)	2(,6%)	0(,0%)	38(21,2%)	72(40,2%)	2(1,1%)		25(20,3%)	49(39,8%)		
V9	141(34,6%)	248(60,8%)	3(,7%)	0(,0%)	64(32,3%)	125(63,1%)	1(,5%)		43(29,9%)	92(63,9%)	2(1,4%)	
V10	87(27,2%)	132(41,3%)	6(1,9%)	0(,0%)	48(25,9%)	75(40,5%)	4(2,2%)		29(26,4%)	46(41,8%)	4(3,6%)	
V11	92(29,4%)	183(58,5%)	2(,6%)	1(,3%)	54(28,0%)	113(58,5%)	2(1,0%)		31(29,0%)	60(56,1%)	1(,9%)	1(,9%)
V12	96(29,8%)	180(55,9%)	8(2,5%)	1(,3%)	56(28,7%)	106(54,4%)	7(3,6%)	1(,5%)	32(28,8%)	59(53,2%)	5(4,5%)	
V13	61(21,7%)	142(50,5%)	2(,7%)	0(,0%)	38(22,6%)	87(51,8%)	1(,6%)		17(18,1%)	50(53,2%)		
V14	37(14,8%)	71(28,4%)	1(,4%)	0(,0%)	26(16,3%)	38(23,8%)	1(,6%)		12(14,5%)	25(30,1%)		
V15	55(23,5%)	112(47,9%)	4(1,7%)	0(,0%)	35(23,8%)	70(47,6%)	2(1,4%)		19(22,4%)	39(45,9%)	3(3,5%)	
V16	34(17,9%)	69(36,3%)	1(,5%)	0(,0%)	20(17,5%)	32(28,1%)	1(,9%)		10(16,1%)	21(33,9%)	1(1,6%)	
V17	39(21,2%)	87(47,3%)	4(2,2%)	0(,0%)	24(22,2%)	45(41,7%)	3(2,8%)		7(10,9%)	33(51,6%)	1(1,6%)	

Ouderparticipatie laag				
<i>Item</i>	heel tevreden	tevreden	ontevreden	heel ontevreden
	<i>N(%)</i>	<i>N(%)</i>	<i>N(%)</i>	<i>N(%)</i>
V1	22(11,8%)	147(79,0%)	5(2,7%)	
V2	16(11,3%)	84(59,6%)	6(4,3%)	
V3	11(9,8%)	50(44,6%)	1(,9%)	
V4	30(17,4%)	110(64,0%)	1(,6%)	
V5	9(7,4%)	16(13,1%)	1(,8%)	1(,8%)
V6	36(20,1%)	38(21,2%)		
V7	89(43,4%)	106(51,7%)	4(2,0%)	
V8	43(23,1%)	59(31,7%)		
V9	76(36,9%)	126(61,2%)		
V10	47(28,7%)	66(40,2%)	2(1,2%)	
V11	51(31,5%)	100(61,7%)	1(,6%)	
V12	52(31,3%)	99(59,6%)	3(1,8%)	1(,6%)
V13	36(23,5%)	79(51,6%)	1(,7%)	
V14	22(16,3%)	40(29,6%)		
V15	32(25,8%)	61(49,2%)	1(,8%)	
V16	22(20,2%)	41(37,6%)		
V17	27(27,0%)	46(46,0%)	2(2,0%)	

Tabel 4. Resultaten wenselijkheid vorm betrokkenheid aanwezig

Item	Totaal				Zorgouders				Ouderparticipatie hoog			
	heel wenselijk	wenselijk	onwenselijk	heel onwenselijk	heel wenselijk	Wenselijk	onwenselijk	heel onwenselijk	heel wenselijk	wenselijk	onwenselijk	heel onwenselijk
	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)
V1	115(31,9%)	216(59,8%)	4(1,1%)		52(29,5%)	104(59,1%)	2(1,1%)		38(30,2%)	79(62,7%)	1(,8%)	
V2	75(26,0%)	136(47,2%)	2(,7%)	0(,0%)	35(23,6%)	72(48,6%)	1(,7%)		23(22,3%)	55(53,4%)		
V3	41(18,3%)	77(34,4%)	0(,0%)	0(,0%)	16(14,2%)	29(25,7%)			15(19,2%)	26(33,3%)		
V4	103(30,2%)	168(49,3%)	3(,9%)	0(,0%)	57(32,6%)	87(49,7%)	2(1,1%)		35(28,7%)	64(52,5%)	2(1,6%)	
V5	25(10,5%)	35(14,6%)	1(,4%)	2(,8%)	11(8,5%)	13(10,0%)		1(,8%)	8(10,5%)	17(22,4%)		1(1,3%)
V6	70(20,1%)	96(27,6%)	1(,3%)	0(,0%)	37(21,4%)	55(31,8%)			25(20,8%)	46(38,3%)	1(,8%)	
V7	212(53,9%)	169(43,0%)	2(,5%)		100(52,9%)	85(45,0%)	1(,5%)		72(51,4%)	66(47,1%)	1(,7%)	
V8	97(27,0%)	114(31,8%)	1(,3%)	0(,0%)	42(24,0%)	66(37,7%)	1(,6%)		29(24,0%)	43(35,5%)	1(,8%)	
V9	174(44,1%)	206(52,2%)	0(,0%)		81(42,2%)	103(53,6%)			54(38,0%)	82(57,7%)		
V10	123(38,9%)	96(30,4%)	3(,9%)	0(,0%)	66(36,9%)	57(31,8%)	2(1,1%)		39(35,1%)	38(34,2%)	2(1,8%)	
V11	139(43,7%)	136(42,8%)	0(,0%)	1(,3%)	84(44,7%)	81(43,1%)			44(38,6%)	50(43,9%)		1(,9%)
V12	141(43,5%)	137(42,3%)	1(,3%)	0(,0%)	85(45,2%)	78(41,5%)			43(36,4%)	52(44,1%)	1(,8%)	
V13	80(27,2%)	123(41,8%)	0(,0%)	0(,0%)	51(30,2%)	72(42,6%)			24(23,3%)	44(42,7%)		
V14	50(19,2%)	57(21,8%)	0(,0%)	0(,0%)	35(22,0%)	29(18,2%)			16(17,2%)	23(24,7%)		
V15	77(31,0%)	89(35,9%)	0(,0%)	0(,0%)	50(33,6%)	53(35,6%)			25(26,0%)	37(38,5%)		
V16	52(23,5%)	57(25,8%)	0(,0%)	0(,0%)	30(23,8%)	25(19,8%)			16(20,8%)	18(23,4%)		
V17	61(29,0%)	74(35,2%)	1(,5%)	0(,0%)	38(32,5%)	36(30,8%)	1(,9%)		13(17,1%)	30(39,5%)		

Ouderparticipatie laag				
<i>Item</i>	heel wenselijk	wenselijk	onwenselijk	heel onwenselijk
	<i>N</i> (%)	<i>N</i> (%)	<i>N</i> (%)	<i>N</i> (%)
V1	58(31,7%)	110(60,1%)	2(1,1%)	
V2	38(26,0%)	65(44,5%)	1(,7%)	
V3	19(16,1%)	44(37,3%)		
V4	53(31,0%)	84(49,1%)		
V5	11(8,5%)	13(10,1%)	1(,8%)	1(,8%)
V6	34(18,6%)	36(19,7%)		
V7	113(56,8%)	79(39,7%)	1(,5%)	
V8	50(26,3%)	50(26,3%)		
V9	96(48,5%)	98(49,5%)		
V10	67(41,1%)	46(28,2%)	1(,6%)	
V11	80(49,7%)	69(42,9%)		
V12	82(50,0%)	70(42,7%)		
V13	46(29,9%)	66(42,9%)		
V14	31(22,8%)	27(19,9%)		
V15	47(37,3%)	41(32,5%)		
V16	32(26,7%)	31(25,8%)		
V17	41(36,9%)	35(31,5%)	1(,9%)	

Tabel 5. Resultaten tevredenheid vorm betrokkenheid niet aanwezig

Item	Totaal				Zorgouders				Ouderparticipatie hoog			
	heel tevreden	tevreden	ontevreden	heel ontevreden	heel tevreden	tevreden	ontevreden	heel ontevreden	heel tevreden	tevreden	ontevreden	heel ontevreden
	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)	N(%)
V1	2(,5%)	4(1,1%)	16(4,4%)		1(,6%)	4(2,2%)	12(6,7%)			3(2,4%)	4(3,1%)	
V2	3(1,1%)	10(3,6%)	37(13,2%)	6(2,1%)	3(2,0%)	5(3,4%)	21(14,3%)	3(2,0%)		5(5,1%)	9(9,1%)	1(1,0%)
V3	2(,9%)	28(13,2%)	51(24,1%)	2(,9%)	2(1,9%)	19(17,6%)	36(33,3%)	1(,9%)	1(1,4%)	9(12,3%)	15(20,5%)	2(2,7%)
V4	0(,0%)	20(5,8%)	38(11,0%)	3(,9%)		10(5,6%)	19(10,6%)	1(,6%)		5(4,0%)	13(10,5%)	2(1,6%)
V5	5(2,3%)	75(33,9%)	68(30,8%)	2(,9%)	4(3,3%)	46(37,7%)	43(35,2%)	1(,8%)	1(1,5%)	21(30,9%)	16(23,5%)	1(1,5%)
V6	5(1,5%)	110(32,2%)	45(13,2%)	7(2,0%)	1(,6%)	46(26,7%)	23(13,4%)	3(1,7%)	2(1,7%)	28(23,5%)	13(10,9%)	2(1,7%)
V7	1(,2%)	3(,7%)	6(1,5%)			1(,5%)	2(1,0%)			1(,7%)		
V8	4(1,1%)	69(19,2%)	60(16,7%)	5(1,4%)	2(1,1%)	32(17,9%)	30(16,8%)	2(1,1%)	2(1,6%)	24(19,5%)	20(16,3%)	3(2,4%)
V9	1(,2%)	1(,2%)	10(2,5%)	2(,5%)	1(,5%)	1(,5%)	4(2,0%)	1(,5%)			4(2,8%)	2(1,4%)
V10	3(,9%)	26(8,1%)	53(16,6%)	6(1,9%)	1(,5%)	13(7,0%)	34(18,4%)	5(2,7%)		7(6,4%)	18(16,4%)	2(1,8%)
V11	1(,3%)	4(1,3%)	28(8,9%)	2(,6%)	1(,5%)	1(,5%)	21(10,9%)	1(,5%)		4(3,7%)	9(8,4%)	1(,9%)
V12	2(1,2%)	4(1,2%)	26(8,1%)	2(,6%)	1(,5%)	4(2,1%)	16(8,2%)	1(,5%)	2(1,8%)	2(1,8%)	8(7,2%)	2(1,8%)
V13	0(,0%)	27(9,6%)	35(12,5%)	4(1,4%)		12(7,1%)	22(13,1%)	2(1,2%)		9(9,6%)	11(11,7%)	3(3,2%)
V14	1(,4%)	59(23,6%)	62(24,8%)	5(2,0%)	1(,6%)	37(23,1%)	43(26,9%)	2(1,3%)		22(26,5%)	15(18,1%)	4(4,8%)
V15	0(,0%)	13(5,6%)	41(17,5%)	4(1,7%)		8(5,4%)	28(19,0%)	1(,7%)		7(8,2%)	19(11,8%)	4(4,7%)
V16	0(,0%)	30(15,8%)	40(21,1%)	2(1,1%)		18(15,8%)	29(25,4%)	1(,9%)		12(19,4%)	12(19,4%)	2(3,2%)
V17	0(,0%)	14(7,6%)	29(15,8%)	5(2,7%)		10(9,3%)	20(18,5%)	2(1,9%)		8(12,5%)	8(12,5%)	4(6,3%)

Ouderparticipatie laag			
heel tevreden	tevreden	ontevreden	heel ontevreden
<i>N</i> (%)	<i>N</i> (%)	<i>N</i> (%)	<i>N</i> (%)
1(,5%)	1(,5%)	9(4,8%)	
3(2,1%)	3(2,1%)	22(15,6%)	5(3,5%)
1(,9%)	15(13,4%)	29(25,9%)	
	10(5,8%)	18(10,5%)	1(,6%)
2(1,6%)	49(40,2%)	40(32,8%)	1(,8%)
2(1,1%)	72(40,2%)	25(14,0%)	4(2,2%)
1(,5%)	1(,5%)	4(2,0%)	
2(1,1%)	41(22,0%)	36(19,4%)	2(1,1%)
1(,5%)	1(,5%)	2(1,0%)	
39(1,8%)	17(10,4%)	25(15,2%)	2(1,2%)
		9(5,6%)	1(,6%)
		10(6,0%)	
		14(9,2%)	19(12,4%)
	1(,7%)	28(20,7%)	35(25,9%)
		5(4,0%)	23(18,5%)
		16(14,7%)	23(21,1%)
	5(5,0%)	16(16,0%)	1(1,0%)

Tabel 6. Resultaten wenselijkheid vorm betrokkenheid niet aanwezig

Item	Totaal				Zorgouders				Ouderparticipatie hoog			
	heel wenselijk	wenselijk	onwenselijk	heel onwenselijk	heel wenselijk	wenselijk	onwenselijk	heel onwenselijk	heel wenselijk	wenselijk	onwenselijk	heel onwenselijk
	<i>N</i> (%)	<i>N</i> (%)	<i>N</i> (%)	<i>N</i> (%)	<i>N</i> (%)	<i>N</i> (%)	<i>N</i> (%)	<i>N</i> (%)	<i>N</i> (%)	<i>N</i> (%)	<i>N</i> (%)	<i>N</i> (%)
V1	8(2,2%)	9(2,5%)	6(1,7%)		7(4,0%)	8(4,5%)	3(1,7%)		3(2,4%)		4(3,2%)	
V2	9(3,1%)	27(9,4%)	22(7,6%)	2(,7%)	5(3,4%)	17(11,5%)	12(8,1%)	1(,7%)		7(6,8%)	7(6,8%)	2(1,9%)
V3	7(3,1%)	50(22,3%)	23(10,3%)	2(,9%)	6(5,3%)	35(31,0%)	15(13,3%)	1(,9%)	2(2,6%)	12(15,4%)	11(14,1%)	2(2,6%)
V4	7(2,1%)	34(10,0%)	16(4,7%)	2(,6%)	5(2,9%)	12(6,9%)	9(5,1%)	1(,6%)	4(3,3%)	7(5,7%)	6(4,9%)	2(1,6%)
V5	13(5,4%)	75(31,4%)	63(26,4%)	3(1,3%)	8(6,2%)	49(37,7%)	37(28,5%)	2(1,5%)	2(2,6%)	24(31,6%)	14(18,4%)	2(2,6%)
V6	13(3,7%)	84(24,1%)	68(19,5%)	3(,9%)	6(3,5%)	36(20,8%)	31(17,9%)		2(1,7%)	26(21,7%)	14(11,7%)	3(2,5%)
V7	1(,3%)	7(1,8%)	2(,5%)			3(1,6%)				1(,7%)		
V8	24(6,7%)	71(19,8%)	47(13,1%)	1(,3%)	12(6,9%)	29(16,6%)	23(13,1%)		10(8,3%)	18(14,9%)	18(14,9%)	1(,8%)
V9	5(1,3%)	5(1,3%)	3(,8%)		4(2,1%)	2(1,0%)	1(,5%)		3(2,1%)	1(,7%)	1(,7%)	
V10	31(9,8%)	35(11,1%)	14(4,4%)	5(1,6%)	14(7,8%)	22(12,3%)	9(5,0%)	4(2,2%)	8(7,2%)	12(10,8%)	49(3,6%)	3(2,7%)
V11	9(2,8%)	19(6,0%)	6(1,9%)	1(,3%)	7(3,7%)	11(5,9%)	4(2,1%)	1(,5%)	3(2,6%)	9(7,2%)	1(,9%)	1(,9%)
V12	11(3,4%)	18(5,6%)	5(1,5%)	1(,3%)	3(1,6%)	14(7,4%)	4(2,1%)	1(,5%)	4(3,4%)	8(6,8%)	2(1,7%)	1(,8%)
V13	9(3,1%)	39(13,3%)	19(6,5%)	1(,3%)	5(3,0%)	22(13,0%)	9(5,3%)	1(,6%)	3(2,9%)	13(12,6%)	8(7,8%)	1(1,0%)
V14	18(6,9%)	69(26,4%)	39(14,9%)	3(1,1%)	10(6,3%)	46(28,9%)	26(16,4%)	1(,6%)	5(5,4%)	21(22,6%)	13(14,0%)	3(3,2%)
V15	9(3,6%)	29(11,7%)	19(7,7%)	3(1,2%)	4(2,7%)	18(12,1%)	15(10,1%)	1(,7%)	3(3,1%)	10(10,4%)	7(7,3%)	3(3,1%)
V16	14(6,3%)	38(17,2%)	24(10,9%)	1(,5%)	6(4,8%)	25(19,8%)	18(14,3%)	1(,8%)	4(5,2%)	14(18,2%)	10(13,0%)	1(1,3%)
V17	9(4,3%)	25(11,9%)	13(6,2%)	2(1,0%)	2(1,7%)	16(13,7%)	12(10,3%)	1(,9%)	2(2,6%)	10(13,2%)	7(9,2%)	2(2,6%)

Ouderparticipatie laag			
heel wenselijk	wenselijk	onwenselijk	heel onwenselijk
<i>N</i> (%)	<i>N</i> (%)	<i>N</i> (%)	<i>N</i> (%)
2(1,1%)	7(3,8%)	2(1,1%)	
7(4,8%)	17(11,6%)	12(8,2%)	
4(3,4%)	31(26,3%)	9(7,6%)	
2(1,2%)	20(11,7%)	7(4,1%)	
9(7,0%)	41(31,8%)	41(31,8%)	
9(4,9%)	50(27,3%)	45(24,6%)	
1(,5%)	3(1,5%)	2(1,0%)	
14(7,4%)	49(25,8%)	25(13,2%)	
1(,5%)	3(1,5%)		
20(12,3%)	18(11,0%)	6(3,7%)	2(1,2%)
3(1,9%)	6(3,7%)	1(,6%)	
4(2,4%)	5(3,0%)	1(,6%)	
6(3,9%)	18(11,7%)	8(5,2%)	
11(8,1%)	39(28,7%)	16(11,8%)	
5(4,0%)	17(13,5%)	6(4,8%)	
9(7,5%)	21(17,5%)	10(8,3%)	
7(6,3%)	13(11,7%)	2(1,8%)	

Bijlage 4

Tabel 7. Top-10 initiatieven van school voor samenwerking met ouders

	Tevredenheid (item aanwezig)				Ontevredenheid (item niet aanwezig)				Wenselijkheid (item is wel aanwezig)				Wenselijkheid (item is niet aanwezig)			
	<i>alle</i>	<i>zorg</i>	<i>p hoog</i>	<i>p laag</i>	<i>alle</i>	<i>zorg</i>	<i>p hoog</i>	<i>p laag</i>	<i>alle</i>	<i>zorg</i>	<i>p hoog</i>	<i>p laag</i>	<i>alle</i>	<i>zorg</i>	<i>p hoog</i>	<i>p laag</i>
1	V7	V7	V7	V9	V5	V5	V5	V14	V7	V7	V7	V9	V5	V5	V5	V5
2	V9	V9	V9	V7	V14	V3	V3	V16	V9	V9	V9	V7	V14	V3	V14	V14
3	V1	V1	V1	V11	V3	V14	V14	V5	V1	V1	V1	V12	V6	V14	V16	V8
4	V11	V11	V11	V12	V16	V16	V16	V3	V11	V11	V11	V11	V8	V17	V6	V6
5	V12	V12	V12	V1	V15	V10	V8	V15	V12	V12	V4	V1	V3	V6	V8	V3
6	V4	V4	V4	V4	V17/V10	V17	V17	V13	V4	V4	V12	V4	V16	V8	V10	V16
7	V2	V13	V2	V13		V15	V10	V8	V2	V13	V2	V13	V10	V10	V3	V10
8	V13	V2	V13	V15	V8	V8	V15	V2	V13	V2	V10	V2	V13	V13	V17	V17
9	V15	V15	V15	V17	V2	V2	V13	V17	V15	V15	V13	V15	V17	V17	V13	V15
10	V17/10	V10	V10	V2	V6	V6	V6	V10	V10	V10	V15	V10	V15	V2	V15	V2

DE WIJZE WAAROP DE SCHOOL MIJ ALS OUDER INFORMEERT

De volgende vragen gaan over hoe de school u betreft als er zorgen zijn over uw kind. Kruis aan wat van toepassing is. Waren er geen zorgen over u kind, vul dan ook de vragen in. Wat zou er dan op uw school gebeuren en/of zou u dat dan ook willen? Kruis aan wat van toepassing is.

1) Ik kan in de schoolgids lezen hoe de zorg (extra hulp) op school werkt

Dit kan op mijn school:

ja nee

Ik ben hierover:

heel tevreden tevreden ontevreden heel ontevreden

Ik vind dit:

heel wenselijk wenselijk onwenselijk heel onwenselijk

2) Ik kan op de internetwebsite van de school lezen hoe de zorg (extra hulp) op school werkt.

Dit kan op mijn school:

ja nee

Ik ben hierover:

heel tevreden tevreden ontevreden heel ontevreden

Ik vind dit:

heel wenselijk wenselijk onwenselijk heel onwenselijk

3) Ik kan van school een speciale folder krijgen waar in staat welke zorg (extra hulp) mijn kind krijgt.

Dit kan op mijn school:

ja nee

Ik ben hierover:

heel tevreden tevreden ontevreden heel ontevreden

Ik vind dit:

heel wenselijk wenselijk onwenselijk heel onwenselijk

4) Op ouderavonden vertelt de school over de zorg (extra hulp).

Dit doet mijn school:

ja

nee

Ik ben hierover:

heel tevreden

tevreden

ontevreden heel ontevreden

Ik vind dit:

heel wenselijk

wenselijk

onwenselijk heel onwenselijk

5) Er worden aparte ouderavonden georganiseerd voor ouders van kinderen die zorg (extra hulp) krijgen.

Dit organiseert mijn school:

ja

nee

Ik ben hierover:

heel tevreden

tevreden

ontevreden heel ontevreden

Ik vind dit:

heel wenselijk

wenselijk

onwenselijk heel onwenselijk

6) De juf/meester komt bij nieuwe kinderen thuis op bezoek.

Dit doet mijn school:

ja

nee

Ik ben hierover:

heel tevreden

tevreden

ontevreden heel ontevreden

Ik vind dit:

heel wenselijk

wenselijk

onwenselijk heel onwenselijk

7) Ik kan minimaal 3 keer per jaar met de juf/meester over mijn kind praten.

Dit kan op mijn school:

ja

nee

Ik ben hierover:

heel tevreden

tevreden

ontevreden heel ontevreden

Ik vind dit:

heel wenselijk

wenselijk

onwenselijk heel onwenselijk

8) De juf/meester nodigt mij na 6 weken in het nieuwe schooljaar uit om over mijn kind te praten.

Dit gebeurt op mijn school:

ja nee

Ik ben hierover:

heel tevreden tevreden ontevreden heel ontevreden

Ik vind dit:

heel wenselijk wenselijk onwenselijk heel onwenselijk

9) De juf/meester vraagt naar mijn mening als we over mijn kind praten of ik vertel over mijn kind aan de leerkracht

Dit gebeurt op mijn school:

ja nee

Ik ben hierover

heel tevreden tevreden ontevreden heel ontevreden

Ik vind dit:

heel wenselijk wenselijk onwenselijk heel onwenselijk

10) De juf/meester heeft mij meteen verteld dat zij zich zorgen maakte over mijn kind.

Dit gebeurt op mijn school:

ja nee

Ik ben hierover

heel tevreden tevreden ontevreden heel ontevreden

Ik vind dit:

heel wenselijk wenselijk onwenselijk heel onwenselijk

11) De juf /meester vraagt naar mijn mening als we praten over de extra hulp bij mijn kind.

Dit gebeurt op mijn school:

ja nee

Ik ben hierover:

heel tevreden tevreden ontevreden heel ontevreden

Ik vind dit:

heel wenselijk wenselijk onwenselijk heel onwenselijk

12) De juf/meester kijkt samen met mij welke oplossingen er zijn voor de zorgen bij mijn kind.

Dit gebeurt op mijn school:

ja

nee

Ik ben hierover:

heel tevreden

tevreden

ontevreden heel ontevreden

Ik vind dit:

heel wenselijk

wenselijk

onwenselijk heel onwenselijk

13) De juf/meester vertelt mij als zij met een andere juf/meester over de zorgen bij mijn kind praat.

Dit gebeurt op mijn school:

ja

nee

Ik ben hierover

heel tevreden

tevreden

ontevreden heel ontevreden

Ik vind dit dan ook:

heel wenselijk

wenselijk

onwenselijk heel onwenselijk

14) Ik ben erbij als de juf/meester en de intern begeleider over mijn kind praten.

Dit gebeurt op mijn school:

ja

nee

Ik ben hierover:

heel tevreden

tevreden

ontevreden heel ontevreden

Ik vind dit:

heel wenselijk

wenselijk

onwenselijk heel onwenselijk

15) Ik mag in dit gesprek meedenken over de oplossingen voor de zorgen bij mijn kind.

Dit mag op mijn school:

ja

nee

Ik ben hierover:

heel tevreden

tevreden

ontevreden heel ontevreden

Ik vind dit:

heel wenselijk

wenselijk

onwenselijk heel onwenselijk

16) Ik ben erbij als de juf/meester en een 'deskundige' van buitenaf over mijn kind praten.

Dit is op mijn school:

ja

nee

Ik ben hierover:

heel tevreden

tevreden

ontevreden heel ontevreden

Ik vind dit:

heel wenselijk

wenselijk

onwenselijk heel onwenselijk

17) Ik mag in dit gesprek meedenken over de oplossingen voor de zorgen bij mijn kind.

Dit is op mijn school:

ja

nee

Ik ben hierover:

heel tevreden

tevreden

ontevreden heel ontevreden

Ik vind dit:

heel wenselijk

wenselijk

onwenselijk heel onwenselijk

De laatste vraag is een open vraag. U mag deze invullen, maar dat hoeft niet. Misschien heeft u nog een tip of advies voor de school over hoe zij u als ouder kunnen betrekken als er zorgen zijn over uw kind?

Bij het betrekken van mij als ouder als er zorgen zijn over mijn kind, heb ik nog behoefte aan:

Bedankt voor het invullen!